

Direktorius 2009 m. metinė ataskaita

Santrauka

Santrauka

2009 m. Europos ligų prevencijos ir kontrolės centrui (toliau – ECDC, Centras), kuris dalį savo išteklių skyrė kovai su pandemija, pavyko įgyvendinti didžiąją dalį iš pradžių suplanuotos veiklos, kaip buvo numatyta Centro veiklos programoje. ECDC padidino savo darbo našumą, toliau plėtojo bendradarbiavimą su įvairiais partneriais ir stiprino savo vidaus struktūras, siekdamas patenkinti veiksmingesnio reagavimo į užkrečiamųjų ligų grėsmę poreikį Europoje.

Ištekliai

Kalbant apie išteklius, turėdama didesnį biudžetą ECDC toliau stiprino savo pajėgumus. Tai buvo daroma atsižvelgiant į pagal ES 2007–2013 m. finansinę perspektyvą iki 2010 m. numatytą laipsnišką augimą ir į ECDC 2007–2013 m. strateginę daugiamečių programą. ECDC skirtas biudžetas padidėjo nuo 40,2 mln. EUR 2008 m. iki 50,7 mln. EUR 2009 m., o jo darbuotojų skaičius išaugo iki 199.

Reagavimas į gripo H1N1 pandemiją ir jos stebėjimas

Nuo balandžio mėn. pabaigos iki metų pabaigos ECDC skyrė itin daug energijos ir išteklių reagavimo į 2009 m. gripo A(H1N1) pandemiją procesui stebėti, vertinti ir remti. Ši krizė suvaldyta vadovaujantis ECDC su visuomenės sveikata susijusių įvykių veiksmų planu, visokeriopai dalyvaujant visų skyrių ir visas programas vykdančioms pareigūnoms ir daugeliui ECDC darbuotojų. Pirmą kartą direktorius nusprendė paskelbti ECDC su visuomenės sveikata susijusio įvykio 2 lygį (aukščiausią galimą lygį). Dėl kelerius metus vykusio pasirengimo Centrai pavyko greitai ir veiksmingai sureaguoti į pandemiją. Per pirmuosius kelerius savo veiklos metus ECDC sukūrė priemones, parengė procedūras, planus ir užmezgė bendradarbiavimą su įvairiais partneriais, kad esant pavojingoms aplinkybėms galėtų pasinaudoti šiais ištekliais. Pandemija suteikė galimybę ECDC išbandyti savo pajėgumus ir paspartinti kai kurių savo projektų įgyvendinimą. ECDC įvedė pakeitimų daugelyje sričių, pvz., kasdien teikė naujausias žinias, kuriose apibendrinu padėtį pasaulyje. ECDC taip pat sustiprino duomenų stebėjimą visose Europos šalyse, teikė specialias mokslines konsultacijas įvairiais svarbiais klausimais tuomet, kai apie virusą buvo žinoma labai nedaug, ir per savo interneto svetainę kasdien palaikė ryšius su žiniasklaida, visuomene ir ekspertais. ECDC taip pat rėmė su vakcinacija susijusias visuomenės sveikatos galimybes ir galimų nepageidaujamų reakcijų į skiepus stebėjimą. Itin svarbi buvo partnerystė su valstybėmis narėmis, Europos Komisija ir ES pirmininkavusiomis šalimis, tarptautiniais partneriais, kaip antai Pasaulio sveikatos organizacija (PSO) ar JAV ligų kontrolės ir prevencijos centru, bei kitomis ES agentūromis, visų pirma Europos vaistų agentūra.

Su visuomenės sveikata susijusios funkcijos

ECDC toliau stiprino su visuomenės sveikata susijusias savo skyrių funkcijas (epidemiologinę priežiūrą, mokslines konsultacijas, parengtį ir reagavimą, informavimą sveikatos klausimais), tobulindamas organizacijos infrastruktūrą ir veiklos būdus. ECDC taip pat palaikė ryšius su Komisija ir padėjo valstybėms narėms stiprinti savo gebėjimus. Tai buvo numatyta 2007–2013 m. strateginėje daugiamečių programoje*, kurioje teigiama, kad 2007–2009 m. laikotarpiu pirmenybę reikėtų teikti su visuomenės sveikata susijusioms funkcijoms plėtoti. Vykdydamas visas su visuomenės sveikata susijusias funkcijas ECDC galėtų imtis sistemiškesnės, koordinuotesnės ir veiksmingesnės kovos su užkrečiamosiomis ligomis visoje Europos Sąjungoje. 2009 m. pabaigoje ECDC savo kasdienėje veikloje visokeriopai vykdė visas su visuomenės sveikata susijusias funkcijas.

Epidemiologinės priežiūros srityje ECDC toliau plėtojo savo sistemas, didžiausią dėmesį skirdamas su duomenų kaupimu ir ataskaitų rengimu susijusiai veiklai ir itin daug dėmesio skirdamas kokybei užtikrinti (duomenų palyginamumui ir kokybei). 2006 m. pradėtas visų specialiųjų epidemiologinės priežiūros tinklų vertinimas užbaigtas 2009 m. Be aštuonių į ECDC jau perkeltų tinklų, 2009 m. buvo perkelti dar du tinklai. Pasirengta trečiajam perkėlimui, kuris bus baigtas 2010 m. pradžioje. ECDC taip pat paskelbė pavyzdinę epidemiologinės priežiūros ataskaitą, metinę epidemiologijos ataskaitą ir kelias konkrečių ligų epidemiologinės priežiūros ataskaitas.

Suinteresuotųjų subjektų (visų pirma Europos Komisijos ir valstybių narių) prašymu ECDC parengė daugiau kaip 50 mokslinių išvadų užkrečiamųjų ligų klausimais. Moksliniai rekomendaciniai dokumentai daugiausia buvo susiję su pandemija. ECDC surengė kelis mokslinius susitikimus, įskaitant metinę Europos taikomosios užkrečiamųjų ligų epidemiologijos mokslinę konferenciją. Toliau buvo plėtojami keli dideli moksliniai projektai, visų pirma svarbus projektas, susijęs su klimato kaita ir jos poveikiu infekcinių ligų plitimui Europoje. Ir toliau pirmenybę teikta bendradarbiavimui su valstybėmis narėmis etaloninių mikrobiologijos laboratorijų pagrindinių funkcijų srityje.

Be gripo pandemijos, ECDC stebėjo 191 grėsmės atvejį ir parengė 25 grėsmių vertinimus. Ypatingas dėmesys skirtas grėsmėms masinio susibūrimo renginiuose stebėti. Parengties stiprinimas, rengiant imitavimo pratybas ir padedant ES valstybėms narėms nustatyti grėsmes ir didinti pajėgumus reaguojant į jas, ir toliau buvo priskiriamas prioritetiniams klausimams. ECDC tęsė mokymus ir parengė mokymo centro kūrimo strategiją.

Pradėjo veikti naujas Informavimo sveikatos klausimais skyriaus sukurtas ECDC interneto portalas ir intranetas. Paskelbti keturiasdešimt trys moksliniai dokumentai. Patvirtinta nauja vaizdinė tapatybė ir ryšių strategija. Siekiant perduoti ECDC parengtą informaciją, sukurti keli garso ir vaizdo produktai, surengtos spaudos konferencijos, parengtos transliacijos internetu ir informaciniai standai. ECDC taip pat bendradarbiavo su valstybėmis narėmis, siekdamas plėtoti šalių bendradarbiavimą informacijos sveikatos klausimais perdavimo srityje, ir 2009 m. spalio mėn. įkūrė Informacijos sveikatos klausimais perdavimo žinių ir išteklių centrą (angl. *Knowledge and Resource Centre on Health Communication*).

Su ligomis susijusi veikla

ECDC ir toliau kūrė moksliniam darbui skirtas priemones, duomenų bazes ir tinklus, rengė su konkrečiomis ligomis – ECDC kompetencijai priskiriamomis septyniomis ligų grupėmis – susijusio darbo metodologijas. 2009 m. įgyvendinti du svarbūs pakeitimai.

Pirma, su konkrečiomis ligomis susijusios programos įtrauktos ir į Epidemiologinės priežiūros, ir į Mokslinių konsultacijų skyrių veiklą. Programų koordinatoriai paskirti skyrių vadovais, jiems oficialiai suteikiant vadovų vaidmenį ir didesnę biudžeto kontrolės galią.

Antra, 2009 m. lapkričio mėn. administracinė valdyba patvirtino specialias kiekvienos iš su konkrečiomis ligomis susijusių programų ilgalaikes strategijas (2010–2013 m. laikotarpiui). Šiose strategijose paaiškinama, ko tikimasi iš ECDC kiekvienos iš ligų grupių veiklos srityje. Iki šiol ECDC Strateginėje daugiamečių programoje buvo numatyti tik bendrieji ir bendri visų ligų programų tikslai. Kadangi su konkrečiomis ligomis susijusiai veiklai skiriama vis daugiau dėmesio ir ji tampa vis svarbesnė, o galiausiai taps tuo klausimu, kuriam centras skirs daugiausia dėmesio, reikėjo patvirtinti tikslų su kiekviena liga susijusių strategijų.

Dėl gripo, daugiausia laiko skirta pandemijai stebėti, o vasarą buvo peržiūrėta veiklos programa siekiant užtikrinti, kad joje būtų geriau atsižvelgta į iššūkius, su kuriais ECDC susidūrė reaguodamas į pandemiją.

Dėl tuberkuliozės, ECDC toliau įgyvendino savo Pagrindinį kovos su tuberkulioze ES veiksmų planą (angl. *Framework Action Plan to Fight Tuberculosis in the EU*) plėtodamas stebėsenos priemones. Epidemiologinės priežiūros veikla išplėsta, siekiant apimti keliems vaistams atsparią ir su ŽIV susijusią tuberkuliozę.

* http://ecdc.europa.eu/en/aboutus/Key%20Documents/07-13_KD_Strategic_multiannual_programme.pdf.

Su ŽIV / AIDS susijusios veiklos srityje ECDC vykdė ir ŽIV / AIDS, ir lytiniu keliu plintančių infekcijų epidemiologinę priežiūrą (ECDC Europos lytiniu keliu plintančių infekcijų epidemiologinę priežiūrą perėmė 2009 m.) ir gilino žinias bei sėmėsi patirties, įgyvendindamas įvairius projektus, susijusius su elgesio modeliais, migrantų populiacijomis, ištyrimo dėl ŽIV / AIDS politika, taip pat projektus, susijusius su kitomis lytiniu keliu plintančiomis infekcijomis. Viena pagrindinių veiklos sričių buvo susijusi su vyrais, kurie turi lytinių santykių su vyrais, kadangi tai tebėra vienas iš Europoje labiausiai paplitusių ŽIV perdavimo būdų. ECDC taip pat pradėjo rengtis hepatito epidemiologinei priežiūrai Europoje.

Įgyvendinant per maistą ir vandenį plintančių ligų programą didžiausias dėmesys buvo skiriamas epidemiologinės priežiūros veiklai, skubių užklausų koordinavimui prasidėjus ligų protrūkiams, bendradarbiavimui su PSO ir Europos maisto saugos tarnyba bei rekomendacijoms dėl Creutzfeldt-Jakobo ligos prevencijos.

Pernešėjų sukeltamų ligų, dėl kurių Europai kyla naujų grėsmių, srityje, itin daug nuveikta atliekant rizikos vertinimus, teikiant pagalbą etaloninėms Europos laboratorijoms ir didinant jų pajėgumus. Taip pat pasiekta pažanga su kelionėmis susijusios medicinos specialistų ir entomologų tinklų bendradarbiavimo arba jų formavimo srityje ir organizuojant mokymo veiklą, be to, išleistas informavimo apie erkių pernešamas ligas priemonių rinkinys.

Didžioji su ligomis, kurių išvengiama skiepijant, susijusi ECDC veiklos dalis buvo skirta su pandemija susijusiai veiklai, mokslinėms konsultacijoms ir pajėgumams didinti, organizuojant mokymus, ypač vakcinų veiksmingumo ir saugumo srityje.

Vykdydamas su atsparumu antimikrobinėms medžiagoms susijusią veiklą, ECDC daugiausia dėmesio skyrė atsparumui antimikrobinėms medžiagoms Europoje ir poreikiui kurti naujus antibiotikus. Vykdydamas daugelį iš šių veiklos rūšių, ECDC bendradarbiavo su Europos vaistų agentūra. Lapkričio mėn. ECDC koordinavo antrą Europos budrumo dėl antibiotikų dieną. Su sveikatos priežiūra susijusių infekcijų ir atsparumo antimikrobinėms medžiagoms epidemiologinės priežiūros tinklai buvo įtraukti į ECDC epidemiologinės priežiūros veiklą.

Partnerystė

Supaprastinus bendradarbiavimo principus, struktūras ir praktiką, dar labiau sustiprinta partnerystė su valstybėmis narėmis, ES institucijomis, kaimyninėmis šalimis ir PSO. 2009 m. ECDC daugiausia dėmesio skyrė valstybių narių ir ECDC veiklos koordinavimui gerinti. 2009 m. spalio mėn. Upsaloje (Švedija) surengtas susitikimas su pagrindinėmis nacionalinėmis institucijomis, kurios dalyvauja užkrečiamųjų ligų prevencijos, epidemiologinės priežiūros ir kontrolės veikloje, į kurį susirinko 270 dalyvių. ECDC glaudžiai bendradarbiavo su Europos Komisija, naujai išrinktais Europos Parlamento nariais ir ES pirmininkavusių Čekijos ir Švedijos atstovais. ECDC tęsė glaudų bendradarbiavimą su PSO visais lygmenimis, visų pirma su PSO Europos regiono biuru. Toliau plėtotas bendradarbiavimas su ES šalimis kandidatėmis, kuris išsiplėtė į bendradarbiavimą su potencialiomis šalimis kandidatėmis.

ECDC reagavimas į gripo H1N1 pandemiją

2009 m. gripo A(H1N1) pandemija buvo vienas rimčiausių pavojų visuomenės sveikatai nuo ECDC įkūrimo. Taip pat tai buvo pirmas kartas, kai ECDC paskelbė su visuomenės sveikata susijusio įvykio (VSI) 2 lygį (aukščiausią galimą lygį). Šią krizę pavyko suvaldyti vadovaujantis ECDC su visuomenės sveikata susijusių įvykių veiksmų planu ir aktyviai dalyvaujant gripo bei parengties ir reagavimo komandoms. Tačiau kiti ECDC skyriai taip pat visokeriopa dalyvavo šiame procese ir visi darbuotojai paaukojo daugybę savo darbo valandų, siekdami padėti ECDC vykdyti koordinavimo ir reagavimo veiklą.

Visiškas atsidavimas darbui

Stebint pandemiją ir reaguojant į jos eigą aktyviai dalyvavo visi centro skyriai: Parengties ir reagavimo skyrius, kuris valdo Nepaprastųjų veiksmų centrą (angl. *Emergency Operations Centre*, EOC) ir Epidemiologinės žvalgybos sistemą (angl. *Epidemic Intelligence System*); Epidemiologinės priežiūros skyrius, kuris pradėjo vykdyti pandemijos epidemiologinės priežiūros veiklą; Mokslinių konsultacijų skyrius, kuris laiku, tuomet, kai nepakako žinių apie virusą ar veiksmingas prevencines priemones, pateikė mokslinius įvertinimus; Informavimo sveikatos klausimais skyrius, kuriam teko reaguoti į padidėjusį žiniasklaidos dėmesį, atsiliepti į šimtus prašymų ir padėti perduoti informaciją apie krizę valstybėse narėse. Administravimo paslaugų skyrius prisidėjo prie šios veiklos informacinėmis technologijomis ir logistikos paslaugomis bei papildomais darbuotojais. Prisidėjo ir ECDC darbuotojai, vykstantys su konkrečiomis ligomis susijusias programas, visų pirma įgyvendinantys Gripo programą (šie darbuotojai turėjo visiškai perorganizuoti savo veiklą, kad pagrindinį dėmesį galėtų skirti pandemijai). Ligų, kurių išvengiama skiepijant, programą vykstantys darbuotojai taip pat dalyvavo šiame procese. Jie sprendė visus su vakcinacija susijusius klausimus. Iš viso krizės valdymo veikloje 2009 m. balandžio–gruodžio mėn. vienaip ar kitaip dalyvavo daugiau kaip 50 % ECDC darbuotojų.

Nepaisant sunkumų, kuriuos sukėlė visuomenės sveikatos krizė, ECDC vis dėlto pavyko užtikrinti, kad būtų įgyvendinama su daugumos numatytų rūšių veikla susijusi centro veiklos programa.

Pasirengęs kritiniams atvejams

Prasidėjusi pandemija neužklupo ECDC nepasirengusio. Per kelerius metus ECDC:

- parengė išbandytą bendrą ECDC su visuomenės sveikata susijusių įvykių planą;
- įkūrė Nepaprastųjų veiksmų centrą (EOC), kuris veiklą pradėjo 2006 m. birželio mėn.;
- parengė specialias informavimo priemones, kuriomis galima nustatyti, įvertinti, sekti galimas pasaulinio masto grėsmes, galinčias paveikti Europą, ir pranešti apie jas; šios priemonės naudojamos 24 val. per parą;
- sukūrė ankstyvo grėsmių ir (arba) rizikos nustatymo epidemiologinės žvalgybos praktiką;
- parengė mokslines grėsmių ir rizikos vertinimo metodologijas;
- užmezgė operatyvinę partnerystę su įvairių pasaulio šalių organizacijomis, kad galėtų dalytis informacija ir mokslo pažanga;
- vyko su vizitais į visas ES ir (arba) EEE valstybes nares ir ES šalis kandidates dėl savarankiško parengties pandemijai vertinimo (2005–2008 m.);
- dalyvavo šešiuose Europos parengties seminaruose;
- kartu su PSO Europos regiono biuru ir ES Sveikatos saugumo komitetu parengė bendrą parengties pandemijai rodiklių rinkinį;
- nuolat rengė imitavimo pratybas, kuriomis siekta išbandyti ir didinti ECDC, Europos Komisijos ir valstybių narių reagavimo į grėsmes sveikatai pajėgumus;
- sukūrė jungtinę ES į gripą panašių susirgimų ir ūmių kvėpavimo takų infekcijų epidemiologinės priežiūros sistemą – virusologijos ir pirminės sveikatos priežiūros duomenimis grindžiamos Europos gripo epidemiologinės priežiūros tinklą (angl. *European Influenza Surveillance Network*, EISN);
- naudodamasis interneto svetainėmis, paskelbtais dokumentais, priemonių rinkiniais, savaitiniu leidiniu apie pandemiją, sezoninį ir paukščių gripą „Flu News“ ir savaitiniu EISN biuleteniu (dabar – Savaitinė gripo epidemiologinės priežiūros apžvalga (angl. *Weekly Influenza Surveillance Overview*, WISO) sukūrė informacijos kanalų;
- parengė seriją rekomendacinių dokumentų įvairiomis temomis, pvz., antivirusinių vaistų, vakcinų, planavimo prielaidų bei asmens ir visuomenės sveikatos priemonių, kuriuos buvo lengva pritaikyti pandemijos metu;
- įgyvendino vakcinų nuo gripo veiksmingumo (I-MOVE) ir vakcinų saugumo (VAESCO) projektus;
- visokeriopa dalyvavo Sveikatos saugumo komiteto ryšių su visuomene atstovų tinklo veikloje.

Skubus atsakas į krizę

2009 m. pradžioje visoje Europoje išplito itin daug sunkumų sukėlusį sezoninio (daugiausia A(H3N2) padermės virusų sukeliama) gripo epidemija, kuri buvo viena iš daugiausia aukų per pastaruosius metus pareikalavusių epidemijų. ECDC Europos gripo epidemiologinės priežiūros tinklas (EISN) atidžiai stebėjo padėtį. Pripažinus sezoninio viruso keliamą didelį pavojų, ECDC paskelbė įspėjimą, ragindamas ES piliečius skiepytis. Ispanija pirmoji pranešė apie vadinamąjį kiaulių gripu (ne A(H1N1) padermės virusu) užsikrėtusį žmogų, dėl to nedelsiant pradėtas rizikos vertinimas ir valstybės narės paragintos vykdyti šio viruso plitimo tarp žmonių ir gyvūnų epidemiologinę priežiūrą.

Praėjus trimis paroms po to, kai 2009 m. balandžio 21 d. Ankstyvo įspėjimo ir reagavimo sistemai (EWRS) buvo pranešta apie pandemio gripo viruso A(H1N1) atsiradimą, direktorius paskelbė ECDC Nepaprastųjų veiksų centro VSĮ 1 lygį. Gegužės 4 d. paskelbtas VSĮ aukščiausias 2 lygis.

Atsižvelgiant į ECDC su visuomenės sveikata susijusių įvykių planą, teko padaryti kelis organizacinius pakeitimus – direktorius paskyrė krizių valdytoją, iš ECDC vadovų sudaryta VSĮ strateginė komanda kasdien (vėliau du kartus per savaitę) rengė susitikimus strateginiams klausimams aptarti, o Gripo programą vykdančių specialistų vadovaujama VSĮ valdymo komanda susitikdavo kasdien aptarti techninių ir mokslinių klausimų bei praktinio krizės valdymo.

Esant tokiai padėčiai, ypač ankstyvu epidemijos tarpsniu, kai yra daug nežinomųjų, susijusių su ligos pobūdžiu, sustiprinta epidemiologinė žvalgyba yra itin svarbi. Pandemijos pradžioje didžiąją informacijos dalį teikdavo Šiaurės Amerikos valstybės, vėliau gauti pranešimai iš Pietų pusrutulio. Pavasarį ir vasarą, prieš pandemijai progresuojant, Ispanija ir Jungtinė Karalystė buvo pirmos Europos šalys, perdavusios ECDC informaciją apie pandemio gripą A(H1N1).

Nuo balandžio mėn. pabaigos iki metų pabaigos ECDC rengė kasdien atnaujinamas žinias, apibendrinamas visą turimą informaciją apie gripą. Administracinės valdybos prašymu buvo pradėta rengti savaitinė naujausių žinių santrauka, kad valdybos nariai ir pagrindiniai strategai būtų informuojami apie su pandemija susijusią centro veiklą. ECDC taip pat surengė su pandemio gripu A(H1N1) susijusių transliacijų internetu seriją.

Gegužės 4 d., paskelbus VSĮ 2 lygį, ECDC Nepaprastųjų veiksų centras (EOC) pradėjo dirbti 24 val. per parą – trimis pamainomis dirbo 50 darbuotojų, kurie stebėjo epidemiologinę padėtį Pietų ir Šiaurės Amerikos žemynuose. Gegužės 10 d. atšauktos naktinės pamainos ir pavojaus lygis sumažintas iki 1 lygio. Iki 2010 m. sausio 19 d. buvo paliktas 1 pavojaus lygis.

2009 m. gegužės mėn. ECDC nusiuntė ekspertą į Atlantoje įsikūrusį JAV Ligų kontrolės ir prevencijos centrą, kuris atliko pareigūno, atsakingo už ryšių palaikymą tarp Europos ir JAV nepaprastųjų veiksų centrų, pareigas. Reaguodamas į pandemiją Kinijos Ligų kontrolės ir prevencijos centras taip pat atsiuntė į ECDC ryšių palaikymo pareigūną, kuris dirbo Nepaprastųjų veiksų centre keturias savaites.

Liepos mėn. buvusio administracinės valdybos nario dr. Donato vadovaujama komanda parengė nepriklausomą ECDC pradinio atsako į pandemiją apžvalgą. Ataskaitoje prieita prie išvados, kad *ECDC įrodė galintis tinkamai reaguoti į 1 ir 2 saugumo lygių VSĮ, [o tai] taip pat įrodė, kad ECDC darbuotojai turi reikiamų įgūdžių, gebėjimų ir yra tinkamai motyvuoti*. Ataskaitoje taip pat rekomenduota išplėtoti išsamų veiklos tęstinumo planą, kad būtų galima prisitaikyti prie aplinkybių siekiant įveikti ilgalaikį stresą dėl ribotų išteklių bei pakoreguoti su žmogiškaisiais ištekliais susijusias procedūras, kad būtų galima patenkinti darbuotojų poreikius esant ilgalaikiai krizei. Siekdamas įgyvendinti ataskaitoje pateiktas rekomendacijas, ECDC parengė veiksų planą.

Specialios mokslinės konsultacijos

ECDC nemažai nuveikė mokslo srityje – parengė atnaujintus pandemijos rizikos vertinimus, patarimus dėl priemonių, planavimo prielaidas, rekomendacijas dėl vakcinacijos bei mokslinės pažangos ir visuomenės sveikatos raidos apžvalgas. Besirengdamas neišvengiamai gripo bangai rudenį ir žiemą, ECDC sustiprino epidemiologinę priežiūrą, daugiau dėmesio skyrė su vakcinomis susijusiai veiklai ir mokslinėms konsultacijoms – rengiant pandemijos rizikos vertinimą, visos turimos žinios apie pandemiją buvo sudėtos į vieną dokumentą, kuris vėliau per metus buvo atnaujintas dar kelis kartus.

Sustiprinta epidemiologinė priežiūra

2009 m. liepos mėn. įvykusiame neeiliniame posėdyje Pandemijos laikotarpio tyrimų ir epidemiologinės priežiūros darbo grupė aptarė nuolatinio ataskaitų teikimo sistemos minimalius standartus, kurių šalys būtų pasirengusios laikytis. Taip buvo pradėta rengti Savaitinė gripo priežiūros apžvalga (WISO), kuri pirmą kartą paskelbta rugsėjo 15 d. – gerokai anksčiau, nei nuvilnijo rudens ir žiemos gripo pandemijos bangos. Renkamų gripo epidemiologinės priežiūros duomenų (pirminės sveikatos priežiūros ir virusologijos duomenų) gerokai padaugėjo ir jie apėmė ir kitus informacijos šaltinius, kurių reikia sunkesniems pandemijos aspektams (kaip antai mirtingumui, hospitalizavimo atvejams, virusologinei priežiūrai, valstybių narių atliekamiems kokybiniais vertinimams) stebėti ir siekiant pradėti

sunkių ūmių kvėpavimo takų susirgimų epidemiologinę priežiūrą. Taip pat sutarta, jog epidemiologinės priežiūros veikla bus derinama su PSO Europos regiono biuru, kad valstybėms narėms nereikėtų įvesti tų pačių duomenų du kartus.

Aktyvesnis informacijos perdavimas

Gripo A(H1N1) pandemijos laikotarpiu ECDC kasdien aktyviai ir pasyviai teikdavo informaciją apie protrūkius ir nepaprastą padėtį spaudai ir kiti žiniasklaidai. Buvo rengiami spaudos pranešimai, spaudos konferencijos ir transliacijos internetu. Gripo pandemijai ECDC paskyrė vieną iš savo interneto svetainės skilčių, kurioje skelbė dešimtis skirtingų su pandemija susijusių dokumentų apimančių visus techninius ligos aspektus. Internetu buvo paskelbta ir kitų dokumentų – rekomendacijos visuomenės sveikatos institucijoms, informacija plačiai visuomenei, rizikos vertinimai, mokslinių rekomendacijų leidiniai ir šviečiamoji medžiaga. Daugelis iš šių dokumentų keičiantis padėčiai buvo pakartotinai atnaujinti.

ECDC iš viso paskelbė daugiau kaip 200 su pandemija susijusių dokumentų. Be to, ECDC rengiamame internetiniame žurnale *Eurosurveillance* visuomenės sveikatos srities mokslininkai turėjo galimybę nedelsdami paskelbti ir pasidalyti svarbiausiais su pandemija susijusiais atradimais. 2009 m. žurnale paskelbti 92 straipsniai apie 2009 m. gripo A(H1N1) pandemiją – daugiau nei bet kuriame kitame žurnale, kuriame skelbiami recenzuojami straipsniai. Dauguma paskelbtų straipsnių apie pandemiją buvo „skubūs pranešimai“, tačiau spalio mėn. buvo paskelbtas specialus *Eurosurveillance* leidinys apie pandemijos padėtį Pietų pusrutulyje.

Su vakcinacija susijusi veikla

Vasarą ECDC prisidėjo prie Europos Komisijos, kuri nuolat rengė Sveikatos saugumo komiteto (HSC) posėdžius tokiomis temomis, kaip antai visuomenės sveikatos priemonės ir tikslinių rizikos grupių vakcinacija, veiklos. ECDC ir Europos vaistų agentūra (EMA) prisijungė prie specialiosios ES darbo grupės, kuri svarstė su vakcinomis susijusius klausimus, o vėliau paskelbė ES planą. Dėl šios priežasties ECDC parengė arba atnaujino kelis dokumentus ir paspartino vakcinų veiksmingumo stebėjimo (I-MOVE) ir vakcinų saugumo (VAESCO) projektų įgyvendinimą, kad galėtų pateikti jų rezultatus iki metų pabaigos.

Rudenį su vakcinomis susijusio darbo tempas dar padidėjo – pradėtos rengti savaitinės telekonferencijos su EMA, PSO ir Europos Komisija. ECDC taip pat teikė glaustą informaciją EMA komitetams bei rengė duomenis ir analizes, įskaitant vakcinų nuo pandeminio gripo naudojimo rizikos ir naudos vertinimą. Bendradarbiaudamas su PSO, ECDC parengė galimus pandeminio ir laikotarpiu tarp pandemijų cirkuliuojančio (sezoninio) gripo scenarijus 2010 ir vėlesniems metams.

Sustiprinta partnerystė ir parama trečiosioms šalims

ECDC gavo gausybę vertingos informacijos iš savo partnerių ES valstybėse narėse, visų pirma duomenų kaupimo srityje. ECDC ypač dėkingas už darbą, kurį atliko valstybių narių specialistai, ir valstybėms narėms, kurios dalijosi savo šalių patirtimi per įvairius susitikimus su ECDC ekspertais.

ECDC toliau bendradarbiavo su Europos Komisija, PSO ir kitomis ES agentūromis, visų pirma EMA. Buvo stengiamasi, kad klausimai, prie kurių dirba kiekvienas iš partnerių, nesutaptų. Bendradarbiavimas patobulintas, atsižvelgiant į konkrečius kiekvieno partnerio pranašumus.

ECDC padėjo ES pirmininkavusiai Švedijai dviejuose Tarybos posėdžiuose (ECDC direktorius glaustai informavo ministrus), liepos pradžioje vykusiame pirmininkaujančios valstybės, ECDC ir Komisijos posėdyje Jonšopinge (Švedija), ir per vyriausiųjų medicinos tarnybų darbuotojų susitikimą (spaudimas, kurį patiria intensyvosios priežiūros skyriai; sprendimas netaikyti plitimo ribojimo priemonių rudenį ir žiemą). Be to, ECDC padėjo rengti dažnus Pirmininkaujančios šalies draugų grupės ir įvairių šalių sveikatos atašė Briuselyje susitikimus.

2009 m. rudens pabaigoje ECDC vadovavo (ar prisidėjo vadovaujant) trims nepaprastosios padėties misijoms Bulgarijoje, Turkijoje ir (kartu su PSO grupės nariais) Ukrainoje. Be to, kartu su PSO Europos regiono biuru ECDC suorganizavo seminarą su keliomis Pietryčių Europos šalimis, kuriame siekta susipažinti su šių šalių patirtimi perduodant informaciją apie pandemiją ir su intensyvosios priežiūros pandemijos metu susijusiais klausimais.